

Gijs Bleijenberg, Henriëtte van der Horst, Jos van der Meer, Hans Knoop (redactie)

Handboek chronische vermoeidheid

De Tijdstroom, Utrecht

© De Tijdstroom uitgeverij, 2012. De auteursrechten der afzonderlijke bijdragen berusten bij de auteurs.
Omslagontwerp: Cees Brake BNO, Enschede

Uitgegeven door De Tijdstroom uitgeverij BV, Postbus 775, 3500 AT Utrecht.
Internet: www.tijdstroom.nl
E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Waar dit mogelijk was is aan auteursrechtelijke verplichtingen voldaan. Wij verzoeken eenieder die meent aanspraken te kunnen ontlenen aan in dit boek opgenomen teksten en afbeeldingen, zich in verbinding te stellen met de uitgever.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp.

Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 5898 212 4
NUR 871

Inhoud

Ten geleide – 7

Deel 1 Algemeen

Hoofdstuk 1 Chronische vermoeidheid in perspectief – 11
Gijs Bleijenberg, Jos van der Meer, Henriëtte van der Horst, Hans Knoop

Hoofdstuk 2 De huisartsenpraktijk – 21
Henriëtte van der Horst, Stephanie Leone

Hoofdstuk 3 Somatische aspecten van vermoeidheid – 27
Jos van der Meer, Henriëtte van der Horst, Anna Simon

Hoofdstuk 4 Meten van dimensies van chronische vermoeidheid – 33
Gijs Bleijenberg, Hans Knoop

Hoofdstuk 5 Werken met chronische vermoeidheid – 49
Joost van der Gulden, Davyenne Theunissen

Deel 2 Het chronischevermoeidheidssyndroom (CVS)

Hoofdstuk 6 Het stellen van de diagnose CVS – 59
Gijs Bleijenberg, Hans Knoop, Jos van der Meer

Hoofdstuk 7 Somatische hypothesen van CVS – 67
Jos van der Meer

Hoofdstuk 8 Verklaringsmodellen van CVS – 71
Gijs Bleijenberg, Hans Knoop

Hoofdstuk 9 Pijn bij patiënten met CVS – 79
Jo Nijs, Mira Meeus, Geert Crombez, Hans Knoop

Hoofdstuk 10 Behandeling van CVS – 87
Hans Knoop, Jan Wiborg

Hoofdstuk 11 Jongeren met CVS – 93
Elise van de Putte

Deel 3 Vermoeidheid bij kanker

Hoofdstuk 12 Vermoeidheid tijdens de behandeling van kanker – 101

Martine Goedendorp, Stans Verhagen, Gijs Bleijenberg

Hoofdstuk 13 Vermoeidheid na kanker – 109

Gijs Bleijenberg, Stans Verhagen

Hoofdstuk 14 Vermoeidheid bij patiënten in de palliatieve fase – 117

Marlies Peters, Stans Verhagen, Gijs Bleijenberg

Deel 4 Vermoeidheid bij enkele veelvoorkomende ziekten

Hoofdstuk 15 Neurologische aandoeningen en chronische vermoeidheid – 125

15.1 Multipale sclerose (MS) – 127

Brigit de Jong, Vincent de Groot, Hans Knoop

15.2 Neuromusculaire aandoeningen – 135

Nicoline Voet, Baziël van Engelen

15.3 Cerebrovasculair accident (CVA) – 143

Hans Knoop, Brigit de Jong

Hoofdstuk 16 Intern-geneeskundige aandoeningen en chronische vermoeidheid – 149

16.1 Infectieziekten – 151

Jos van der Meer, Anna Simon

16.2 Hart- en vaatziekten – 157

Willem Kop

16.3 Reumatoïde artritis (RA) – 163

Han Repping-Wuts, Hans Knoop, Piet van Riel

16.4 Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) – 171

Jan Vercoulen, Jeannette Peters, Johan Molema

Hoofdstuk 17 Burn-out – 177

Arno van Dam, Ger Keijsers

Personalía – 185

Register – 187

Ten geleide

De afgelopen tien jaar is de kennis over chronische vermoeidheid aanzienlijk toegenomen. Dit boek beschrijft de stand van zaken in diagnostiek en behandeling van deze veelvoorkomende klacht. Het doel van dit boek is de kennis van professionals over chronische vermoeidheid te vergroten. We hopen dat deze kennis ook toegepast gaat worden in de praktijk en dat meer patiënten kunnen profiteren van de nieuwe inzichten. Het handboek is primair bedoeld voor artsen, psychologen, fysiotherapeuten, verpleegkundigen en studenten, met belangstelling voor het probleem chronische vermoeidheid. Het boek is onderverdeeld in vier delen: een algemeen deel over chronische vermoeidheid, een deel over het chronischevermoeidheidssyndroom, een deel over vermoeidheid bij kanker en tot slot een deel over vermoeidheid bij enkele veelvoorkomende ziekten.

Elk hoofdstuk is gebaseerd op wetenschappelijke literatuur. Om die reden hebben we vooral gekozen voor aspecten van chronische vermoeidheid en voor met chronische moeheid gepaard gaande aandoeningen waarnaar onderzoek gedaan is. Waar deze kennis ontbreekt, hebben we gebruikgemaakt van (eigen) klinische ervaringen.

Gijs Bleijenberg, Henriëtte van der Horst, Jos van der Meer en Hans Knoop